

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่จะสร้างคุณภาพชีวิต และสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วน ร่วมในการจัดการศึกษา ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิต และสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเอง และพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ดังนั้น ในการดำเนินการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการศึกษาขั้นต้นจึงจำเป็นต้องปูพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนอย่างมั่นคง จริงจัง ในทุก ๆ ด้าน ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่สถานศึกษา (สุภวัฒน์ กลิ่นจันทร์, 2550)

การบริหารจัดการหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานั้น ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานภายในองค์กร คือ การมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารที่จะสามารถนำพาองค์กรให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่ปฏิบัติงานเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันได้ ภาวะผู้นำเปรียบเสมือนอาวุธประจำกายของผู้บริหารและผู้นำที่เป็นนักบริหารมืออาชีพ ที่จะสามารถสร้างอำนาจชักนำและมีอิทธิพลได้เหนือผู้อื่น ซึ่งมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในมาตรฐานที่ 11 เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ ผู้บริหารมืออาชีพสร้างวัฒนธรรมขององค์กรด้วยการพุดนำปฏิบัติหน้า และจัดระบบงานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม โดยการให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำงานได้สำเร็จแล้ว จนนำไปสู่การพัฒนาตนเอง คิดได้เอง ตัดสินใจได้เอง พัฒนาได้เอง ของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้บริหารมืออาชีพจึงต้องแสดงออกอย่างชัดเจน และสม่ำเสมอเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์กร เพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความมั่นใจในการปฏิบัติ จนสามารถเลือกการกระทำที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม แสดงออกและชื่นชมได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องสร้างความรู้สึกระบบความสำเร็จให้แก่บุคลากรทุกคน (สุภัททา ปิณฑะแพทย์, ม.ป.ป.)

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ของฉันทลาวัลย์ สารสุข (2550, หน้า 75-76) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจการของโรงเรียนให้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน ทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวลักษณ์ โสมะทัต (2553, หน้า 68) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรี มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับประสิทธิผลของโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหาร โรงเรียนมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงาน มีเจตคติที่ดีและอุทิศตนเพื่อภารกิจ มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีวิสัยทัศน์ร่วม บริหารจัดการ โดยใช้หลักธรรมมาภิบาล นำไปสู่การเลื่อมใสศรัทธาจนเกิดความภาคภูมิใจในตัวผู้บริหาร ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมากที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จและความภูมิใจของบุคลากรในองค์กร ซึ่งภาวะผู้นำเหนือผู้นำมีบทบาทต่อการพัฒนาองค์กรที่มุ่งพัฒนานุคนไปสู่อนาคตขององค์กรที่มีประสิทธิภาพเชิงคุณภาพด้วยทีมงานที่มีศักยภาพ สมาชิกทีมงานของตนสามารถทำงานได้สำเร็จ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2545, หน้า 167) จะเห็นได้ว่า ผู้นำจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งสร้างผู้นำเหนือผู้นำในสถานศึกษาที่เป็นองค์กรที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งแมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้นำเหนือผู้นำ เป็นแนวคิดที่ล้ำลึกกว่าผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ โดยตัวผู้นำเองจะช่วยให้ผู้ตามหรือบุคลากรในองค์กรได้ค้นพบความสามารถของตน และใช้ความสามารถให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน และเป็นผู้นำให้อ่านใจผู้ตามให้แก่องค์กรได้อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งกระบวนการของภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่จะทำให้ผู้ตามเป็นผู้นำตนเอง (Self-Leadership) นั้นมี 7 ประการ ประกอบด้วย 1) การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัล และการดำเนินทางสร้างสรรค์ 6) การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน และ 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

กระบวนการของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ มุ่งเน้นให้ผู้ตามเป็นผู้นำตนเอง โดยการเสริมสร้างให้เกิดรางวัลตามธรรมชาติ จากการปฏิบัติงานจนทำให้เกิดความรู้สึกที่จะให้เกิดความรู้ ความสามารถ

ความรับผิดชอบด้วยตนเอง เป็นผู้จัดการเกี่ยวกับรางวัลที่จะได้รับ เช่น การให้รู้จักภูมิใจในตนเอง การยอมรับนับถือ เกิดความภูมิใจในหน่วยงาน การแสดงความยินดีต่อตนเอง ในที่สุด โรงเรียนจะมี ผู้มีความรู้ความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นต่อตนเอง ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีความ เจริญก้าวหน้าส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา (จิราณูช มูลประเสริฐ, 2554, หน้า 33)

ดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน นิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ตามแนวคิด ของแมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33) เพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารการศึกษาของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 11 เป็นผู้นำ และสร้างผู้นำ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 สามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย และการวางแผนพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

คำถามในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 โดยมีขอบเขตของเนื้อหา กลุ่มประชากรและตัวแปรที่จะศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน นิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ตามแนวคิด ของแมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33) ใน 7 ด้าน ได้แก่ 1) การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำ ตนเอง 2) การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมาย ด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัล และการดำเนินทางสร้างสรรค์ 6) การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้าง ภาระทำงาน และ 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จำนวน 233 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ กลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) แล้วทำการสุ่มแบบ แบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามรายโรงเรียน โดยการเทียบสัดส่วน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 144 คน

3. ตัวแปรที่ใช้วิจัย

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 วุฒิการศึกษา ได้แก่

3.1.1.1 ปริญญาตรี

3.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ประสบการณ์ ได้แก่

3.1.2.1 ประสบการณ์น้อย

3.1.2.2 ประสบการณ์มาก

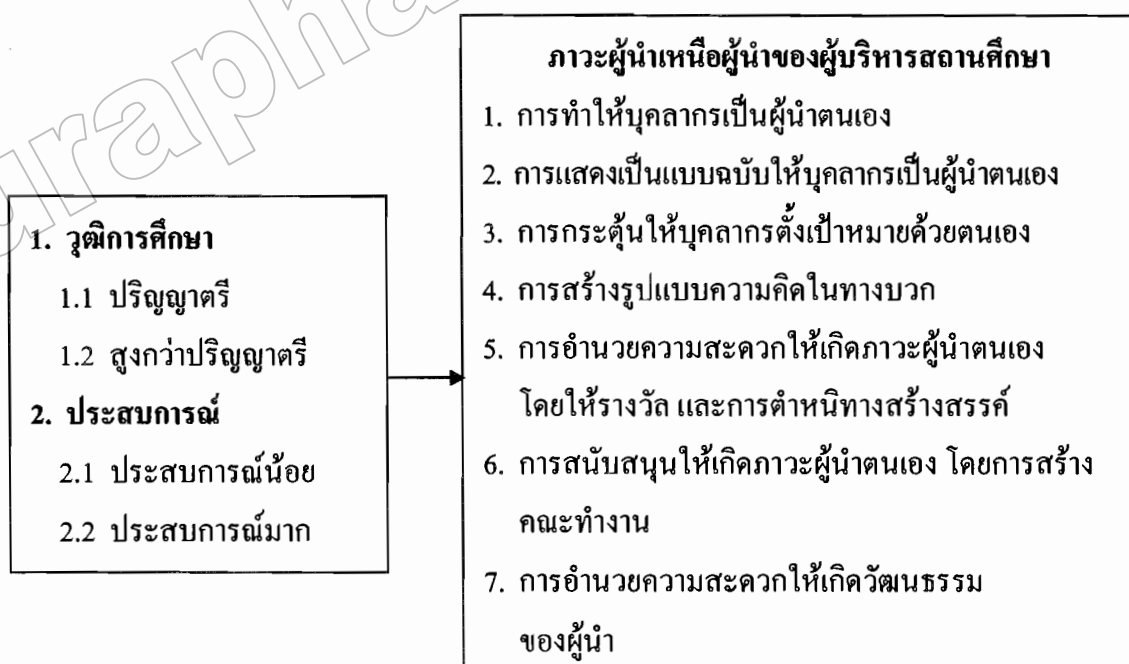
3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยใช้แนวคิดของแมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33) ประกอบด้วย การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัล และการดำเนินทางสร้างสรรค์ การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณาจารย์ และการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง และเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การบริหาร ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ที่แสดงออกมาให้ปรากฏ สามารถกระตุ้นให้บุคลากรในสังกัดปฏิบัติตาม และเป็นผู้นำตัวเองได้ ใน 7 ด้าน ดังนี้

1.1 การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนที่ ส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่แสดงออกให้เข้าไปในทิศทางที่เหมาะสม แนะนำบุคลากรถึงวิธีการกำหนดขอบข่ายและมาตรฐานของการปฏิบัติงานให้มีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ มอบหมายงาน และอำนาจหน้าที่อย่างเป็นระบบ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ในงาน เพิ่มความรับผิดชอบ และเปิด โอกาสให้ใช้ความคิดริเริ่ม สามารถนำข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ได้ถูกต้อง รวมทั้งกำหนดจุดหมาย และแนวทางปฏิบัติงานด้วยตนเอง ได้

1.2 การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดี ที่จะส่งเสริมให้บุคลากรนำไปเป็นแบบฉบับในการปฏิบัติงาน ส่งเสริม ให้เป็นผู้มีวินัย เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมและจริยธรรม และบุคลิกภาพที่ดี รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่ม เฉลียวฉลาด มีทักษะและความเป็นผู้เชี่ยวชาญในงานที่ปฏิบัติ ซึ่งเป็นการกระตุ้น พัฒนา และส่งเสริมให้แก่บุคลากรในหน่วยงานนำแบบอย่างของพฤติกรรมดังกล่าว ไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเป็นผู้นำตนเองและผู้อื่น ได้

1.3 การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนที่กระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือให้บุคลากรในหน่วยงาน สามารถตั้งเป้าหมาย ด้วยตนเองได้ บุคลากรเกิดความตระหนักต่อเป้าหมายของสถานศึกษา เป็นผู้มีความรับผิดชอบทำให้บุคลากร มีความเชื่อมั่นในตนเองและงาน มุ่งมั่นในความสำเร็จ สามารถสร้างความคาดหวังให้กับตนเองและ หน่วยงาน ส่งเสริมการทำงานอย่างมีทิศทางและเป็นระบบ

1.4 การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียน ในการส่งเสริม แนะนำให้บุคลากรมีความคิดในทางที่ดีและสร้างสรรค์ เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน กระตุ้นให้ตระหนักถึงปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีวิธีการ ประนีประนอม หรือไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง ได้อย่างราบรื่น แนะนำความคิด ทฤษฎีในการปฏิบัติงาน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์และความก้าวหน้าของบุคลากร สร้างความพึงพอใจในการทำงาน

1.5 การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัล และการดำเนิน ทางสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง ตามความต้องการและความสนใจ สนับสนุนให้ได้รับ โอกาสในการพัฒนางาน พิจารณาความดี ความชอบ ด้วยความเป็นธรรม เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ กระจายอำนาจในการทำงาน ให้ค้ำยก่อง

ชมเชยอย่างเหมาะสม รวมทั้งให้คำปรึกษาและแนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง ให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้เป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

1.6 การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองและทีมงาน สามารถสร้างคณะทำงานได้ดี มีการปรึกษาหารือเพื่อระดมความคิดระหว่างผู้ร่วมงาน กระตุ้นให้เกิดความเป็นเจ้าของร่วมกัน สร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือร่วมใจในหมู่คณะ อันจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและการเป็นมิตรภาพที่ดี ตลอดจนสร้างความคุ้นเคยและความเป็นกัลยาณมิตร เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

1.7 การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างความพึงพอใจ โน้มน้ำใจให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ด้วยการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ให้ความช่วยเหลือ ดูแลทุกข์ รวมทั้งจัดสวัสดิการและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน จัดหาวัสดุอย่างเพียงพอ กำหนดระเบียบหรือแนวทางการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีของสถานศึกษา เพื่อเป็นการผูกเกียรติและชื่อเสียงของสถานศึกษา

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน นิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

3. วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของครู โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกเป็น

3.1 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี หมายถึง ครูโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่มีวุฒិการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี

3.2 วุฒิการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง ครูโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท หรือปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งครูในโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีดังนี้

4.1 ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งครูในโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่น้อยกว่าค่าเฉลี่ย

4.2 ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งครูในโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยมีโรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง ทั้งหมด 11 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1, โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 2, โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 3, โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 4, โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 5, โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 6, โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 7, โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8, โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 9, โรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 และโรงเรียนนิกมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 13